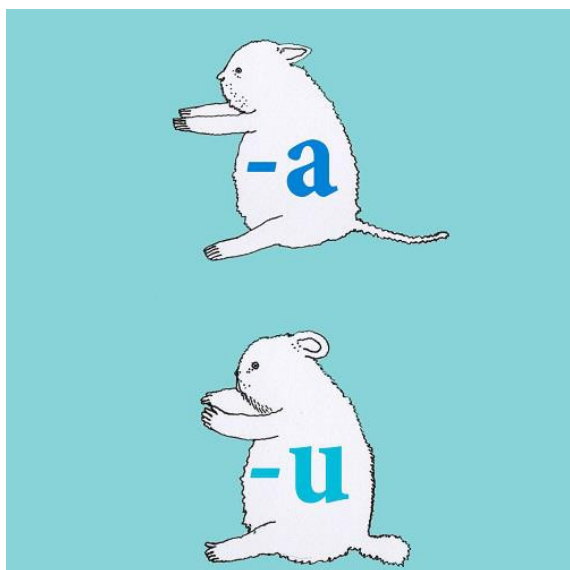

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

DOPEŁNIACZ RZECZOWNIKÓW MĘSKICH - KIEDY -a, A KIEDY -u

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

Nie ma ściśle określonych zasad wyboru końcówek -a i -u. Można jednak wyróżnić pewne grupy, w których zazwyczaj przyjmowana jest taka, a nie inna końcówka.

DOPEŁNIACZ ZAKOŃCZONY NA -a MAJĄ NAZWY: - osó**b** (nazwy własne, określenia zawodów, funkcji i stanowisk, a także nazwy istot bajkowych lub nadprzyrodzonych): człowiek - człowieka, szef - szefa, kierownik - kierownika, krasnoludek - krasnoludka; - zwierząt: hipopotama - hipopotama, koń - konia, ogier - ogiera, byk - byka (wyjątki: wół - wołu i bawół - bawołu), - grzybów, owoców i warzyw: prawdziwek - prawdziwka, rydz - rydza, banan - banana, ananas - ananasa (ale: agrest - agrestu), ziemniak - ziemniaka, pomidor - pomidora, bakłażan - bakłażana (ale: jarmuż - jarmużu); - niektórych potraw i produktów spożywczych (tych, które mają zwartą bryłę): chleb - chleba, placek - placek, makowiec - makowca, sernik - sernika, sztukamięs - sztukamięsa, kotlet - kotleta, sznyce**l** - sznyce**l**a (ale: filet - fileta / filetu), kindziuk - kindziuka, kabanos - kabanosa (ale: boczek - boczku, salceson - salcesonu); - narzędzi i naczyń: komputer - komputera, lewar - lewara, młotek - młotka, ołówek - ołówka (ale: długopis - długopisu), nóż - noża, widelec - widelca, czajnik - czajnika, garnek - garnka; - miar, wag i liczb: hektar - hektara, milimetr - milimetra, kilogram - kilograma, litr - litra, tuzin - tuzina, tysiąc - tysiąca; - miesięcy (ale nie określenia czasu ani nazwy dni) np. kwiecień - kwietnia, czerwiec - czerwca; - tańców, gier i zabaw: walc - walca, brydż - brydża, poker - pokera, berek - berka, - wyrobów przemysłowych i ich marek, np. fiat - fiata, messerschmitt - messerschmitta, iPod - iPoda.

DOPEŁNIACZ ZAKOŃCZONY NA -u MAJĄ zazwyczaj rzeczowniki: - pochodzenia obcego, w tym nowe zapożyczenia o oryginalnej lub niestabilizowanej postaci graficznej: biznes - biznesu, koncert - koncertu, makijaż - makijażu, dressing - dressingu, design - designu,; - abstrakcyjne: wchód - wschodu, krajobraz - krajobrazu, hałas - hałasu, ścisk - ścisku; - zbiorowe: lud - ludu, tłum - tłumy, ryż - ryżu (dlatego też: agrest - agrestu; widocznie postrzegamy agrest jako zbiór owoców, a nie pojedynczą jagódkę); - substancjalne: cukier - cukru, materiał - materiału, świerk (drewno) - świerku, dlatego też D. na -u mają bardzo często nazwy potraw płynnych lub bieżących: kapuśniak - kapuśniaku, krupnik - krupniku, bigos - bigosu, gulasz - gulaszu, budyń - budyniu.